

JUSTITSMINISTERIET

Dato:
Kontor: Forvaltningsretskontoret
Sagsbeh: Caroline Schjønning
Sagsnr.: 2015-0035-0321
Dok.: 1832254

UDKAST TIL TALE

**til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål K
fra Folketingets Forsvarsudvalg den 4. februar 2016**

Samrådsspørgsmål K:

"Er justitsministeren enig med Venstres retsordfører, Preben Bang Henriksen, der til DR Nyheder på spørgsmålet om en offentliggørelse af dokumenterne fra Irak- og Afghanistankommissionen udtaler, at: "Det bliver virkeligt et eldorado for pressen. Der er jo tusindevis af papirer, altså man kan jo selv vælge, og derudfra kan der så skabes helt forkerte historier."

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Nikolaj Villumsen (EL).

1. Tak for ordet.

Der spørges til, om jeg er enig med de udtalelser, som Venstres retsordfører, Preben Bang Henriksen, er kommet med til DR Nyheder på et spørgsmål om

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

offentliggørelse af dokumenterne fra Irak- og Afghanistankommissionen.

Essensen i Preben Bang Henriksens udtalelse er, at der er nogle helt grundlæggende retssikkerhedsmæssige forhold, der taler imod en offentliggørelse af kommissionens dokumenter.

Det er jeg naturligvis helt enig med Preben Bang Henriksen i, og det beslutningsforslag, Liberal Alliance har fremsat i Folketinget den 12. januar 2016 (B 52), kan regeringen heller ikke støtte.

Lad mig uddybe:

[Begrundelse for, hvorfor B 52 ikke kan støttes]

Med beslutningsforslaget foreslås det, at det skal sikres, at der i indeværende folketingssamling sker offentliggørelse af alle Irak- og Afghanistankommissionens indsamlede, ikke-klassificerede dokumenter, og at der udarbejdes en komplet liste over alle kommissionens ikke-klassificerede dokumenter.

Irak- og Afghanistankommissionens materiale består navnlig af et meget stort antal dokumenter (ca.

70.000), som er oversendt fra myndighederne – navnlig Forsvarsministeriet og Udenrigsministeriet – til kommissionen. Hertil kommer det materiale, kommissionen har indhentet andre steder fra, og det materiale, den selv har produceret.

[”Klassificeret materiale”]

Det materiale, myndighederne har oversendt til kommissionen, drejer sig i meget vidt omfang om fortroligt materiale, hvor der vil foreligge væsentlige hensyn, der taler mod at offentliggøre dette. Her tænkes navnlig på hensyn til statens sikkerhed, rigets forsvar og hensynet til Danmarks forhold til andre lande.

Det er langt fra alt det materiale, der af disse grunde ikke vil kunne offentliggøres, som er såkaldt ”klassificeret” materiale.

Med klassificeret materiale forstås materiale, som er tildelt en klassifikationsgrad i henhold til sikkerhedscirkulæret. Klassifikationen beror navnlig på vores forpligtelser som led i NATO-samarbejdet. Og det er ikke sådan, at hvis et dokument ikke er klassificeret, så kan det frit offentliggøres.

Eksempelvis vil det sjældent føre til klassificering, at offentliggørelse vil skade hensynet til andre lande. Men det er selvsagt klart, at offentliggørelse af eksempelvis indberetninger om fortrolige samtaler med repræsentanter for andre lande vil være til betydelig skade for Danmarks internationale virke nu og fremover.

[Myndighedsinternt og regeringsinternt materiale]

I det materiale, som myndighederne har oversendt til kommissionen, indgår endvidere en del materiale, som er myndighedsinternt, eller som er udvekslet som led i den daværende regerings interne beslutningsproces. Det kan eksempelvis være notater og lignende til forelæggelse for ministre eller skriftlige beslutningsgrundlag – f.eks. såkaldte covers – til brug for møder i regeringsudvalgene, herunder regeringens koordinationsudvalg.

Det vil være helt usædvanligt, hvis en tidligere regerings og tidligere ministres interne beslutningsgrundlag pålægges offentliggjort af et aktuelt flertal i Folketinget.

Enhver siddende regering har værnet om sin interne beslutningsproces. Og den til enhver tid siddende regering har efter min opfattelse et ansvar i forhold

til tidligere regeringer for at beskytte denne ordning. Det er nødvendigt, hvis man skal kunne træffe velovervejede beslutninger i en regering, hvor enhver sten er vendt.

Den foreslåede ordning med offentliggørelse vil være langt mere vidtgående end det forhold, at undersøgelseskommissionen havde adgang til dette materiale.

Ordningen er jo netop den, at en kommission får alt materiale. Til gengæld arbejder den under tavshedspligt og citerer alene det, der er relevant for dens konklusioner.

[Kommissionens eget materiale]

Så er der endelig det materiale, som kommissionen selv har produceret.

Det vil eksempelvis kunne være kommissionsmedlemmernes foreløbige overvejelser om de spørgsmål, man skulle undersøge, overvejelser om emner, der skulle spørges til under vidneafhøringerne, osv.

Det vil være forbundet med alvorlige retssikkerhedsmæssige betænkeligheder at offentliggøre foreløbigt materiale af den karakter fra en uafsluttet undersøgelse. Dette er jo også de betænkeligheder, som Preben Bang Henriksen sigtede til med sine udtalelser.

De involverede vil således ikke have mulighed for - under betryggende retlige former – at kunne forsvare sig mod de konklusioner, som eventuelt ville kunne blive draget på baggrund af sådant foreløbigt materiale.

Efter undersøgelseskommissionsloven offentliggør kommissionen en beretning, hvor kommissionen tilkendegiver sin vurdering af, hvad der kan lægges til grund, at der er gået for sig i et hændelsesforløb. Inden da har de involverede – under iagttagelse af en række retsgarantier – haft mulighed for at komme til orde.

Hvis man offentliggør sådant materiale, springer man den proces over. Det overlader de involverede til at skulle føre deres forsvar udelukkende i medierne. Det er retssikkerhedsmæssigt simpelthen ikke rimeligt.

[Ressourcespørgsmålet]

Hertil kommer så også et – måske mere kedeligt – resourcespørgsmål.

Man får nærmest det indtryk, når man har fulgt debatten om offentliggørelse af kommissionens dokumenter, at det bare lige kan klares med et snuptag.

Det er langt fra tilfældet.

Som nævnt er der sendt over 70.000 dokumenter fra myndighederne til kommissionen. En offentliggørelse vil kræve en nøje gennemgang af hver enkelt af disse dokumenter og vil i meget vidt omfang også kræve inddragelse af andre myndigheder, herunder efterretningstjenesterne og forsvaret, og høring af andre lande for at kunne vurdere, om der foreligger hensyn, der hindrer offentliggørelse.

Det vil tage meget lang tid, og det vil koste betydelige ressourcer. Det er umuligt at gøre præcist op, hvor mange ressourcer det vil koste, men myndighedernes skøn er, at det vil koste et betydeligt antal årsværk.

Dette er baggrunden for, at regeringen ikke kan støtte det fremsatte beslutningsforslag.

[Afslutning]

Den 2. juli 2015 og i forlængelse af regeringsgrundlaget ”Sammen for fremtiden” besluttede regeringen at nedlægge Irak- og Afghanistankommissionen. Det gjorde vi, fordi grundlaget for Danmarks deltagelse i Irakkrigen og forhold omkring danske soldaters tilbageholdelse af personer under henholdsvis Irak- og Afghanistankrigene er tilstrækkeligt oplyst, og fordi vi ikke vil være med til at spille flere af skatteydernes penge.

Det har der været et flertal for.

Det kan man være uenig i.

Men det rigtige svar på den uenighed er ikke at træffe beslutning om at offentliggøre alle kommissionens dokumenter. Det er der tværtimod en række tungtvejende grunde, der taler imod, og som jeg her har redegjort for.

Tak for ordet.